

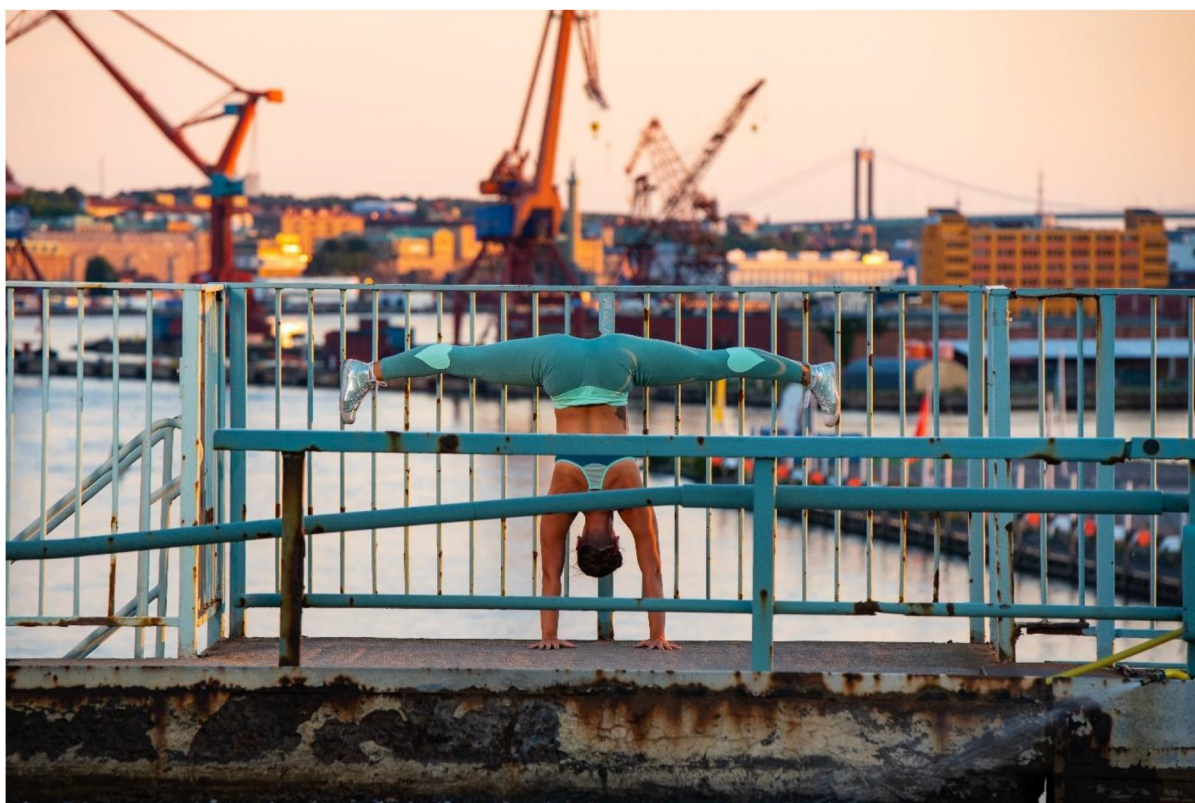
Förvaltningen för kulturutveckling

Västra Götalandsregionen

2020-11-16

Cirkusens infrastruktur inom Västra Götaland

En kartläggning

Förord

Som ny tillträd cirkuskonsulent i Västra Götalandsregionen stod det tidigt klart för mig att ingen befintlig struktur för arbetet med konstformen cirkus fanns att jobba utifrån. Kontakterna var spretiga från olika nätverk och kännedomen kring vad som faktiskt fanns i regionen var låg. Jag stötte ofta på samma frågor och fann att det i vissa fall var flera parter som slet kring samma fråga, utan att känna till varandra.

Arbetet med kartläggningen har därigenom varit viktigare än själva kartläggningen i sig, där resultatet bara är en liten del av allt jag fått ut av att kontakta alla dessa personer och organisationer.

Därmed vill jag också rikta ett stort tack till alla som medverkat i någon mån och stöttat och bollat kring arbetets olika faser.

Karin Skierus
Cirkuskonsulent, Kultur och konstarter

Förvaltningen för kulturutveckling
Västra Götalandsregionen

Innehåll

Innehåll.....	3
Inledning.....	4
Uppdrag.....	5
Samtida cirkus, nycirkus eller bara cirkus?	5
Metod och material	6
Infrastrukturellt nätverk för cirkus (INC)	6
Resultat	7
Cirkuskonstens infrastruktur.....	8
Utbildningar	8
Arbetsstillfällen och daglig träning.....	8
Evenemang.....	9
Stödformer.....	9
Publiken.....	10
Enkätsvaren.....	10
Cirkusutövare	11
Arrangörer.....	13
Aktörer med cirkuspedagogisk verksamhet	14
Sammanfattning.....	17
Slutord.....	18
Källor och länkar.....	19

Inledning

I Kulturrådets nationella rapport *Professionell samtida cirkus - en kartläggning*, från 2017 framkom bland annat att nätverket inom cirkus är bristfälligt i landet. Såväl mellan utövarna själva som mellan institutioner, scener och arrangörer.

”Kartläggningen visar att det finns en brist på kunskap och kompetens i flera led som hindrar området från att växa. Arrangörer och scener, men även scenkonstinstitutioner, behöver en ökad kunskap om cirkusfältets aktörer och tekniska förutsättningar. Ökad kunskap krävs även hos offentliga bidragsgivare.”

Bristerna gör förutsättningarna för cirkus som konstform svåra där även otydligheten i sig försvårar.

I Västra Götalandsregionens Kulturstrategi för 2020-2023 synliggörs kulturens generella infrastruktur och betydelsen av alla dess pelare för att stötta en stabil kulturutveckling. För att vidhålla den strukturen presenteras Armkroksprincipen som en form av gemensam stöttning och samarbeten mellan region, kommuner, institutioner, kulturaktörer och fria utövare.

Kulturstrategin belyser särskilt vikten av att främja barn och ungas kulturengagemang för att lägga grunden för ett livslångt lärande/skapande perspektiv.

Då kulturstrategin även fokuserar just på att gynna nyskapandet bland annat genom att ”ha beredskap för de genrer och uttryck vi ännu inte känner till” känns det än mer relevant att i denna kartläggning titta närmare på konstformen cirkus och dess specifika infrastruktur i Västra Götaland.

Uppdrag

Syftet med kartläggningen är att belysa cirkusens infrastruktur i Västra Götaland och få kännedom om de olika aktörer som finns i regionen. Hur ser deras situation ut? Vad finns för möjligheter och utmaningar?

Med en god kontakt och kännedom om cirkusfältets aktörer är förhoppningen att kunna stärka nätverket inom cirkus i Västra Götaland och övriga landet och skapa bättre förutsättningar för att fördjupa och utveckla cirkusen som konstform.

Målet med kartläggningen är att resultatet ska synliggöra behov och utmaningar men även de förutsättningar och framgångsfaktorer som finns inom cirkusfältet i Västra Götaland. Förhoppningen är att den kan lyfta aktiva aktörer och sammanföra dessa för kommande samarbeten.

Sannolikt kommer denna överblick påverka kommande arbete för cirkuskonsulentverksamheten inom Västra Götalandsregionen.

Samtida cirkus, nycirkus eller bara cirkus?

Det finns idag ingen klar definition av cirkus som konstform och den benämns ofta olika i olika sammanhang. Oavsett om vi talar om traditionell cirkus, nycirkus eller samtida cirkus så är grundpelarna och förutsättningarna för dess utveckling i stort sett samma, därav ligger fokuset i denna kartläggning på cirkus i stort.

Cirkus som allomfattande begrepp innebär såväl underhållning som ett kulturuttryck och en livsstil. Idag ses cirkus som allt ifrån en träningsform till ett expressivt uttrycksmedel för den samtida konsten.

Cirkusens traditioner går lika långt tillbaka i tiden som exempelvis musiken och dansen och dess former och genres utvecklas på samma vis. Genom tiderna har utrymmet för cirkus i kulturen varierat. Större städer har ofta haft stora cirkushus – likt våra operahus och teatrar. Samtidigt har cirkus och gatuartisteri varit förbjudet i många delar av världen i omgångar vilket i sin tur utvecklat nya former och tvärkonstnärliga discipliner.

De resande cirkussällskapens era var som störts under 1800-talet och stod då för mycket av den underhållning, allmänbildning och informationskälla som våra digitala videosökningstjänster står för idag. Cirkusen var den normbrytande plattformen som på många vis utmanade idealen och bröt tystnaden kring tabubelagda ämnen. Därigenom har cirkusen i sin kultur ett naturligt bejakande av det avvikande, där våra olikheter är vår största styrka.

Cirkusens särart ligger i dess språklöshet och tillgänglighet. Gemensamt inom alla discipliner finns människans outtömliga fascination över sin egen kapacitet. Bemästrandet över det tillsynes omöjliga.

Metod och material

Kartläggningen genomförs främst genom enkäter riktade till de olika klustren Utövare, Arrangörer och Aktörer med cirkuspedagogisk verksamhet.

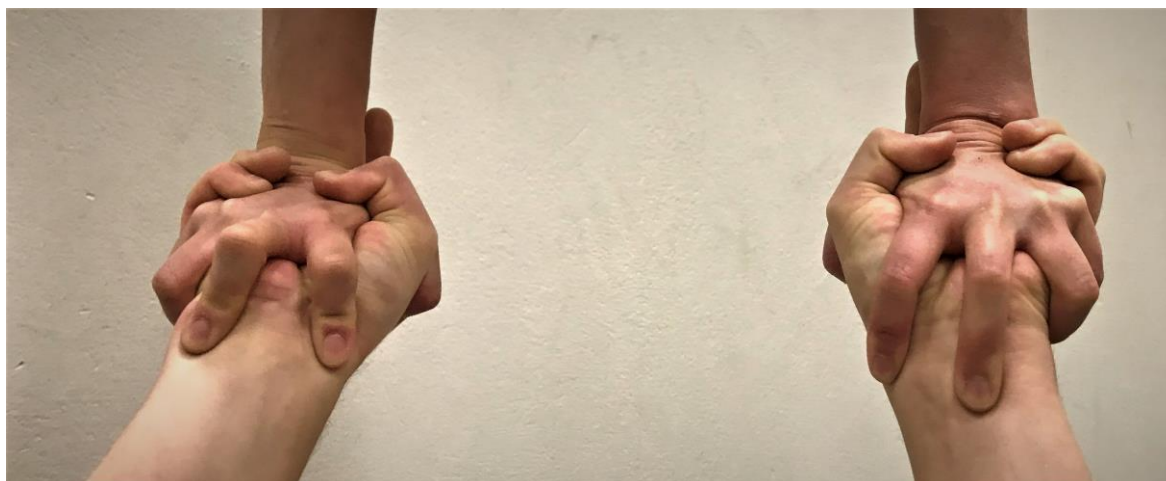
Samtliga har fått frågor gällande sina nätverk inom cirkus.

Ett fåtal platsbesök, webbmöten och intervjuer har också gjorts för att få en djupare inblick i ämnet.

Uppsökning av aktörer har skett via förvaltningen för kulturutvecklings olika kanaler, Kulturskolan, cirkuskonsulentens kontaktnät, sökningar på webben och via referenser från aktörerna själva.

Frågorna till de olika klustren fokuserar kring:

Utövare	Arrangörer	Cirkuspedagogiska verksamheter
bakgrund och utbildning	scenrummets förutsättningar för cirkus	möjlighet till fortbildning för pedagogerna
fokus, målgrupp och nivå	kunskap kring säkerhet	kunskap kring säkerhet
möjligheter till utveckling, både för egen del och verksamheten	att hitta produktioner och kompanier	tillgång till pedagoger, utrustning och lämpliga lokaler
behov, kunskap och erfarenhet av stöd och bidrag	kunskap kring tekniska förutsättningar för cirkus	behov av kunskap och stöd kring uppstart och utveckling av cirkuspedagogiken

Infrastrukturellt nätverk för cirkus (INC)

I samband med kartläggningen har kontaktuppgifter samlats och organiserats i ett nätverk kallat Infrastrukturellt Nätverk för Cirkus – INC.

En rad olika yrkesgrupper och organisationer är hittills samlade så som utövare, arrangörer, pedagoger, föreningar, tjänstepersoner och olika intresseorganisationer.

Slutmålet är att det ska finnas tillgång till resurser inom ytterligare fler yrkesgrupper och verksamhetsområden för att underlätta såväl turnéer som nyproduktioner, möten, event, labb, riggning och konstruktion av nya redskap och discipliner.

Nätverket inom cirkus behöver stärkas markant i regionen och nationellt där det Infrastrukturella Nätverket för Cirkus även efter att kartläggningen är genomförd kommer att fortsätta vara en del i den processen.

I förlängningen blir INC därmed en plattform för konststartsutveckling inom cirkus. Nu vid uppstart är det även en väg att nå ut med information och erbjudanden till medlemmarna/deltagarna angående nätverksträffar, fortbildning, seminarier, studieresor mm.

Resultat

Kartläggningen har tydliggjort den nuvarande situationen kring cirkusfältets infrastruktur i Västra Götaland där antalet aktörer aktivt ökar. Något som också innebär att behovet av en fungerande och lättillgänglig kommunikation är stor.

Utbildningar, daglig träning, arbetstillfällen, evenemang och olika stödformer är delar av infrastrukturen som visat sig tydliga för att kunna bygga en stabil grund för utvecklingen av cirkus som konstform. Allra mest basala är de tre leden utövare, arrangörer och cirkuspedagogiska verksamheter där kartläggningen påvisar behovet av utveckling inom dessa områden.

Utvecklandet av nätverket/kontakt nätet INC blir givetvis också det en del av resultatet.

Cirkuskonstens infrastruktur

De tre klustren utövare, arrangörer och cirkuspedagogiska verksamheter är den givna kärnan inom cirkusfältet. Däremot kunde kartläggningen klarlägga att dessa tre var beroende av en rad andra strukturer.

Utbildningar

För att ha en tillväxt av professionella artister och pedagoger är det otroligt viktigt att det finns möjligheter att utbilda och fortbilda sig. I hela landet har endast Stockholm konstnärliga utbildningar inom cirkus via SKH (Stockholms Konstnärliga Högskola, tidigare DOCH) samt Cirkusgymnasiet i Botkyrka i samarbete med Cirkus Cirkör.

I Västra Götaland finns idag endast terminskurser och prova-på möjligheter inom cirkus, de flesta riktade till nybörjare och amatörer. Inom vissa discipliner, framför allt luftakrobatik, går det att hitta ett fåtal kurser på mer avancerad nivå i exempelvis Mark och Göteborgs kommun.

Även om vissa konstnärliga element involveras i kurserna går det givetvis inte att jämföra med en konstnärlig utbildning på högre nivå.

Via studieförbunden finnas ett fåtal studiecirkelar inom cirkus riktade till unga vuxna och vuxna. Dessa är oftast lärarfria, dvs deltagarna lär av varandra.

Flera interna nätverk finns för kunskapsutbyte inom cirkus men gemensamt för de självledda kurserna är att det saknas extern bedömning av kompetens och grundläggande tekniska kunskaper och kan därmed finnas risk för deltagarnas säkerhet.

Dock ses cirkus i viss mån som ett hantverksyrke där de gamla mästar-lärlingsprinciperna fortfarande lever starkt kvar, särskilt inom vissa discipliner.

Bristen på högre utbildningar inom cirkus i regionen gör tillväxten av nya utövare svår och eftertraktade arbetstillfällen för pedagoger saknas. Det finns en efterfrågan i landet kring en preparerande cirkusutbildning på exempelvis folkhögskolenivå. Västra Götaland som regionen ligger strategiskt till rent geografisk och det finns ett flertal sammanfallande förutsättningar som pekar på att detta inte skulle vara helt otänkbart inom en överskådlig framtid.

Många startar sitt cirkusintresse som barn/unga i någon frivillig verksamhet. Ett fåtal väljer sedan att fortsätta på högre nivå och därmed lämna regionen för vidare utbildning i Stockholm eller utomlands. Får vi möjlighet att behålla dessa utövare inom regionen och även ge utrymme för fler att mötas så ökar förutsättningarna markant för att få ett professionellt inflöde av kvalitativ cirkus och ökad efterfrågan.

Arbetstillfällen och daglig träning

Utövarna efterfrågar sceniska arbetstillfällen och tillgång till produktions- och träningslokaler.

Bland somliga finns en drivkraft att få jobba mer omfattande pedagogiskt på både grundläggande och högre nivå.

Kulturskolor och fria verksamheter efterfrågar cirkuspedagoger. Kartläggningen visar däremot att samverkan är svår och att geografiska och ekonomiska förutsättningar

begränsar.

Det efterfrågas gästspelsscener och att enkelt kunna söka bland förutsättningarna för dessa scener. Somliga discipliner kräver tillräcklig takhöjd och andra möjlighet att ha eld på scen. En aspekt som dels kräver mycket utav brandsäkerheten men också möjlighet till en otroligt bra ventilation.

Kunskap behövs även bland arrangörerna kring vilka discipliner som kräver vad. Alla scener kan inte förväntas klara allt, men de flesta kan ta någon form av cirkus. Det saknas bara kunskap kring hur.

Tillgång till lokaler för träning och undervisning är bristfällig. Det gör det svårt för ett cirkuskompani eller enskild artist att producera en föreställning men även för enskilda artister att bibehålla sin fysiska och tekniska nivå för att kunna jobba vidare inom sin konstform överhuvudtaget.

I dagsläget finns ingen lokal i regionen specifikt lämpad för cirkus. Träning sker i gymnasalar, danssalar och/eller egna lador och gårdshus. Det sker också mycket av träningen enskilt vilket är en säkerhetsrisk inom flera discipliner.

Sommartid sker mycket av träningen utomhus där tillgången till lämplig säkerhetsutrustning är i det närmaste obefintlig. Det utgör även en risk att obehöriga lätt kan störa koncentration och pågående aktivitet, samtidigt som det givetvis också skapar synlighet och intresse kring konstformen.

Det finns ett ökat intresse bland arrangörer och institutioner för att erbjuda residens eller produktionsmiljöer i Västra Götaland.

Cirkus i Väst har under sommaren 2020 haft ett cirkusresidens på Stora Teatern med ambitionen att det ska vara återkommande.

Förvaltningen för kulturutveckling har under hösten 2020 anordnat ett cirkusresidens på Koster i samband med Konst och Musikfesten på Koster.

Det finns även ett flertal andra aktörer som talar om att eventuellt starta upp residensverksamhet med inriktning på cirkus. Däribland Vara konserthus, SMOFA vid Forsviks bruk och föreningen Reinos Vänner som för närvarande är i full gång med bygget av CirkusKvarnen i Grohed – en helt nybyggd lokal ämnad för cirkusverksamhet.

Evenemang

Det finns ett antal publika evenemang i regionen som på olika sätt ger utrymme för cirkus. Vanligast är möjlighet till prova-på eller annan pedagogisk verksamhet för barn och unga i samband med olika lokala sommararrangemang

Förekomsten av sceniska framträdanden är betydligt färre och vid större arrangemang som Gothenburg Culture Festival och Dans och Teaterfestivalen kommer cirkusproduktionerna oftast utifrån. När det gäller Kulturnätter eller liknande är medverkan ofta på frivillig basis och ingen ersättning finns tillgänglig vilket sätter gränser för utbudet.

Stödformer

I dagsläget finns inga stödformer specifikt för cirkusutövare inom regionen.

Cirkus går under kategorin Scenkonst och/eller Fria utövare och du som cirkusartist eller kompani kan söka de flesta stöd inom dessa kategorier samt olika former av projektstöd. Konsekvensen blir att ytterst få inom cirkusfältet söker stöd för sina produktioner vilket blir tydligt på prislappen för enskilda föreställningar. När ingen subventionering finns att

tillgå framstår konstformen som orimligt dyr och blir antingen inte bokad, en klassfråga eller så får helt enkelt cirkusutövarna själva stå för subventioneringen med kraftigt sänkta inkomster som följd.

Publiken

Kulturkonsumenterna, publiken, invånarna. Visst har konsten ett egenvärde i sig men då kartläggningen gått parallellt med en pandemi har det visat sig tydligare än någonsin hur stort publikens behov är av att få tillgång till sceniska kulturuttryck.

Gemenskapen går förlorad genom de digitala kanalerna där upphovspersonerna, artisten eller arrangören inte heller kan ansvara för kvaliteten i andra änden. Huruvida mottagen ser föreställningen på storbild med bra ljud, fokus och en bekväm omgivning – eller i sin mobiltelefon någonstans mitt i kollektivtrafiken.

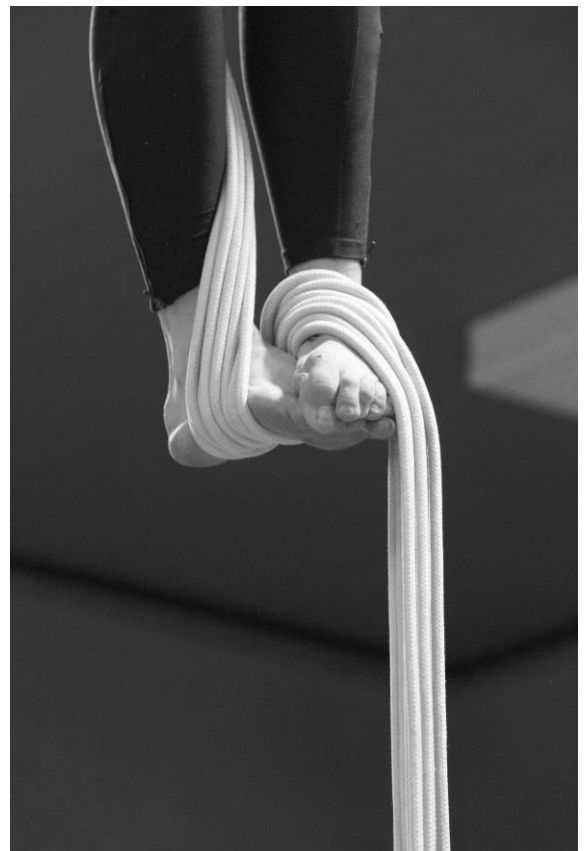
Tillgängligheten för publiken har ökat markant på kort tid men vinner konsten ny mark när det är på bekostnad av kvaliteten?

Unikt för cirkus är att dess publik ofta har ett otroligt brett spann vad gäller både ursprung, ålder och socioekonomisk bakgrund. I Västra Götalandsregionens kulturstrategi för 2020-2023 står att ”den kan öppna dörrar till annan scenkonst genom sin potential att locka ny publik”. Något som gör cirkus särskilt attraktiv för tvärkonstnärliga samarbeten. Utifrån intervjuer och kommentarer i enkätsvaren framgår från arrangörer och pedagogiska verksamheter att publiken efterfrågar cirkus i stor utsträckning runt om i Västra Götaland. De cirkusarrangemang som sker är ofta utsålda och fler cirkusproduktioner efterfrågas i Kulturkatalogen Väst.

Enkätsvaren

Svarsfrekvensen kring enkäten har dessvärre inte fått ett tillräckligt utfall för någon mer utförlig statistik. Det som däremot går att konstatera är att de som svarat har ett genuint intresse för cirkus och en önskan att påverka konstformens utveckling.

Det blir även tydligt att behovet av kommunikation är stort och därmed också vikten av att använda olika arbetsmetoder för att nå fram med information.

Cirkusutövare

Artister och pedagoger är givetvis helt centrala för att det överhuvudtaget ska finnas cirkus.

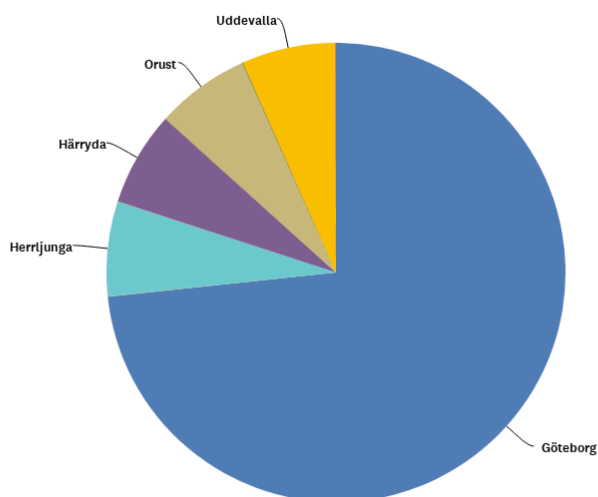
Eftersom utövarna i Västra Götaland oftast arbetar individuellt och sällan är kopplade till någon centrumbildning har förvaltningen för kulturutveckling idag svårigheter att nå ut till målgruppen.

Kartläggningen lyfter förutsättningarna för de professionella och semiprofessionella cirkusutövarna med ambition att kunna leva på sin konstform sceniskt och/eller pedagogiskt.

Antal svar via enkäten: 17/45

Kommentar: Här är svarsfrekvensen lägst bland de tre klustren. Efter intervjuer med ett antal utövare framkommer det tydligt att få utövare ser möjligheten att påverka genom enkätsvar och saknar perspektivet kring syftet med statistik som underlag för olika insatser.

Geografisk spridning: 5/49 kommuner - ca 75% av utövarna bor i Göteborg

Bakgrund och utbildningar

Antalet utövare i regionen med en högre professionell utbildning inom cirkus är förhållandevis få, ca 7-12st. De flesta har sökt sig via en rad alternativa vägar för att utveckla sin professionalism.

Målgrupp och fokus

De flesta utövare tycks involvera det mesta i sin verksamhet. Målgruppen Barn & Unga sticker ut något men det är oklart om det beror på deras egen strävan eller efterfrågan och arbetstillfällen. Majoriteten av de svarande har en pedagogisk verksamhet parallellt eller kopplat till det sceniska.

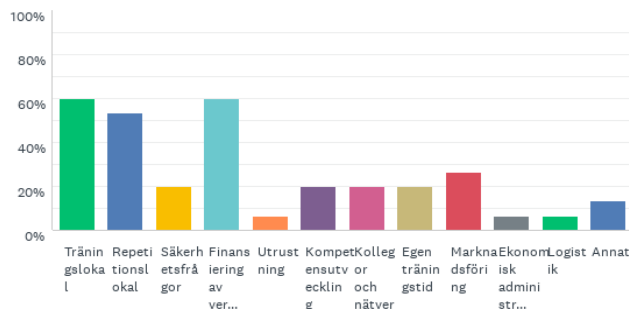
Dock är det få av utövarna som angett att de har någon form av pedagogisk utbildning.

På frågan om drömmar och mål kring sitt utövande är det förhållandevis få som brinner för det pedagogiska och att föra över cirkusens traditioner och hantverk till kommande generationer. Utefter de intervjuer jag gjort är den huvudsakliga orsaken framför allt att

motivation saknas när eleverna inte ges möjlighet att avancera och fortsätta utvecklas konstnärligt.

Merparten har ett mer sceniskt fokus och längtan efter en träningslokal där konstformen kan få växa.

Ca 75% av utövarna är också intresserade att samarbeta med andra konstformer i sitt utövande.

Förutsättningar och utmaningar

Förvånande nog uppger 60% av utövarna enligt enkäten att de har tillgång till en träningslokal. Däremot är frågan i enkäten inte utformad utefter om det finns tillfredställande tillgång till denna lokal eller om den anses ändamålsenlig.

Förmodligen inte då lika stor andel (60%) även svarar att avsaknad av lokal är deras största utmaning i dagsläget. En andel som upplevs högre än så utifrån intervjuer och samtal med utövarna.

Repetitionslokal, marknadsföring och finansiering av projekt är de punkter som cirkusutövarna i Västra Götaland rankar som de största utmaningarna.

Stöd och ersättningar

Nästan 50% av utövarna har aldrig sökt något bidrag, stipendium eller stöd. Av dom som sökt är det endast ett fåtal som sökt upprepade gånger. Statistik som till och med verkar hög i förhållande till svar från intervjuer och möten med cirkusutövare.

Detta kan bero på att det är just de personer med vana av att söka stöd och ha kontakt med institutioner som svarat på enkäten.

Vanligt är att kännedom helt eller till stor del saknas kring stöd, bidrag, residens och andra resurser.

Nätverk

Samtliga utövare uppger enligt enkäten att de har ett gott nätverk inom sin konstform.

Däremot kan det antas att de som inte besvarat enkäten just inte ligger inom dessa interna nätverk. Det finns även en önskan och vilja att bredda professionerna inom dessa nätverk för att inkludera fler med olika typer av förutsättning för att diva cirkuskonsten framåt.

Arrangörer

Här involveras alla de organisationer, institutioner, föreningar eller företag som i någon mån arrangerar föreställningar och sceniska event inom cirkusfältet.

Förvaltningen för kulturutveckling har i dagsläget god kontakt med kommunernas och kommunalförbundens kultursamordnare och kulturstrateger. Det finns en kontinuerlig kontakt med ett antal institutioner och offentligt drivna scener som arrangerar cirkus samt samarbete med Riksteatern Väst och Cirkus i Väst som bland annat jobbar för att utveckla turnémöjligheterna för cirkus i Västra Götaland. Däremot är kännedomen låg kring vilka övriga, mer privata aktörer som finns ute i regionen med scener för cirkus.

Antal svar: 21/55

Kommentar - även om svarsfrekvensen kan tyckas låg ger den geografiska spridningen en relativt tydlig bild av aktiviteten kring cirkus i Västra Götaland. Många av de svarande har också uppgett att intresset och efterfrågan kring cirkus är stort inom deras upptagningsområde.

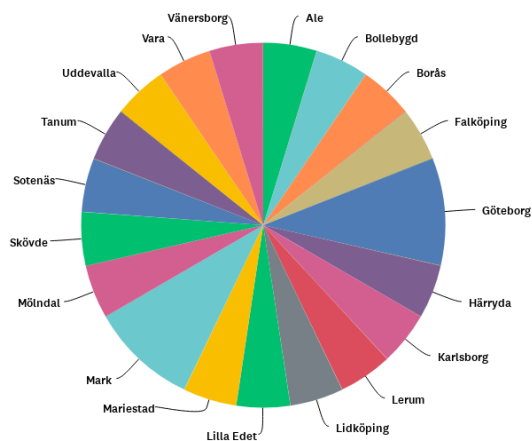
Geografisk spridning: 19/49 kommuner

Sceniska förutsättningar för cirkus:

Av de tillfrågade arrangörerna svarar knappt 20% att de har tillgång till en större scen (18x12m) vilket kan vara förutsättningen för vissa kompanier och större produktioner.

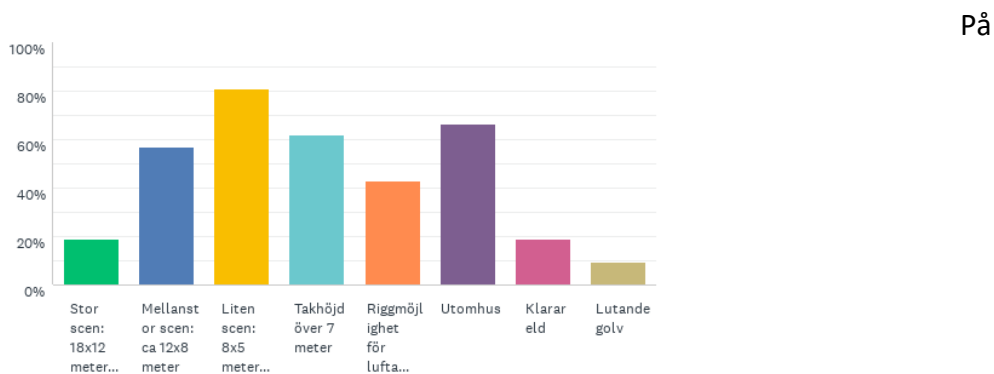
Drygt 80% av arrangörerna har dock tillgång till en mindre scen på 8x5m vilket är fullt tillräckligt för de flesta utövare och grupper vi har inom Västra Götaland idag.

Förutsättningarna blir dock väldigt olika

beroende på disciplin då 62% svarar att de har en takhöjd på minst 7m men bara 43% har möjlighet att rigga luftakrobatik där. Kvar finns alltså bara ett fåtal tillgängliga scener i hela regionen med möjlighet att arrangera cirkus på alla nivåer.

Drygt 60% har tillgång till en utomhusscen vilket ger betydligt bättre förutsättningar för regionens eldartisterna än vad som förmodats.

frågor kring hur arrangörerna använder sina scener är det tydligt att majoriteten, drygt 90%, av de som bokar in cirkus endast bokar aktörer utifrån regionen till sitt program. Drygt 40% hyr också ut scenrummet och styr därmed inte själva helt över programmet.

Målgrupper

100% av de svarande arrangörerna riktar sin verksamhet mot barn och unga. Familjer och personer med funktionsvariation är också starkt representerade bland målgrupperna. Knappt 50% av de tillfrågade arrangörerna har föreställningar och verksamhet riktade specifikt till vuxna.

Då cirkus är en konstform som tilltalar ett brett spektrum av målgrupper och ofta uppfattas som lättillgängligt kan vi här se att möjligheterna för cirkus att växa sig stort som konstform i regionen bör vara stora.

Merparten av arrangörerna (75%) använder sig av Kulturkatalogen Väst för att få information om cirkuskompanier och föreställningar att boka. Utöver katalogen sker omvärldsanalysen övervägande genom tips från andra arrangörer eller att grupper själva tar kontakt med arrangören.

Svårigheter och utmaningar

När det kommer till svårigheter och utmaningar för att boka cirkus uppger nästan 50% att tekniska förutsättningarna sätter stopp. Ett påtagligt antal (20-30%) upplever stor osäkerhet och okunskap kring konstformen som gör omständigheterna kring bokning av cirkus svåra.

Aktörer med cirkuspedagogisk verksamhet

Kulturskolor, studieförbund, föreningar eller privata aktörer som bedriver cirkuspedagogisk verksamhet i någon mån är av stor vikt för cirkusfältet och dess fortlevnad.

Tillgång till kulturutövande för barn och unga är grundläggande för att skapa ett intresse

och engagemang för konst och kultur. Det handlar inte enbart om sysselsättning eller underhållning utan om ett sätt att leva, att skapa gemenskap och att lära sig se världen tillsammans med andra.

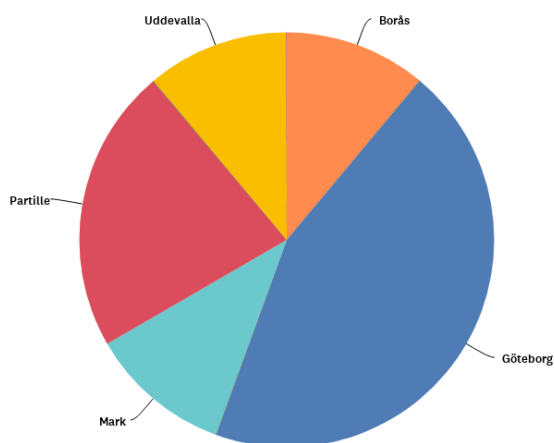
Därför är också de cirkuspedagogiska verksamheterna otroligt viktiga för cirkus som kultur och uttrycksform.

Antal svar: ca 14/20

Kommentar - Då Kulturskolan befinner sig i ett stort utvecklingskede skickades en särskild enkät gällande alla förvaltningen för kulturutvecklings verksamhetsområden till samtliga kulturskolechefer i regionen. Då statistiken förs in från två olika enkäter kan det hända att vissa frågor överlappar varandra och att andra underrepresenteras.

Geografisk spridning: ca 7/49 kommuner

Antalet kommuner i regionen som har en etablerad pedagogisk verksamhet inom cirkus är uppenbarligen få. De egna aktörer som svarat visar på en stark och stabil verksamhet vilket ger goda förutsättningar för utveckling inom de större kommunerna i regionen. Kulturskolan har däremot fått dra ner på sin cirkusverksamhet på flera håll och de som planerat nya satsningar har tvingats vänta. Orsaken är ökade besparingar, otillräckliga lokaler eller brist på pedagoger.

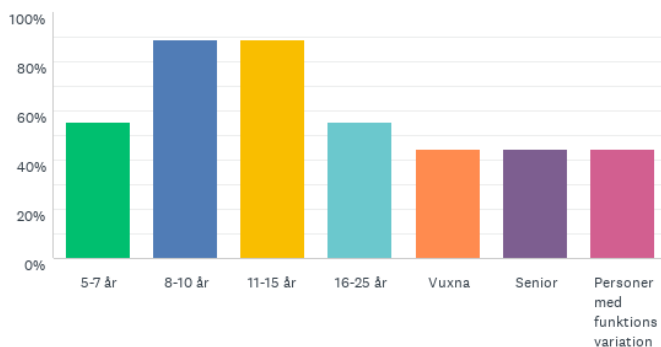
Målgrupp och fokus

Störst är möjligheterna att träna

cirkus för den som är mellan 8-15år, där 90% av de som bedriver cirkuspedagogisk verksamhet har ett utbud.

Däremot ser det sämre ut för den som vill satsa vidare på cirkus, både när vi tittar uppåt i åldrarna och för ökat antal träningstillfällen i veckan och/eller mer avancerade grupper.

Även om representationen ser hög ut i statistiken handlar det om totalt ca 5 kurstillfällen/vecka spridd över olika organisationer i hela regionen.

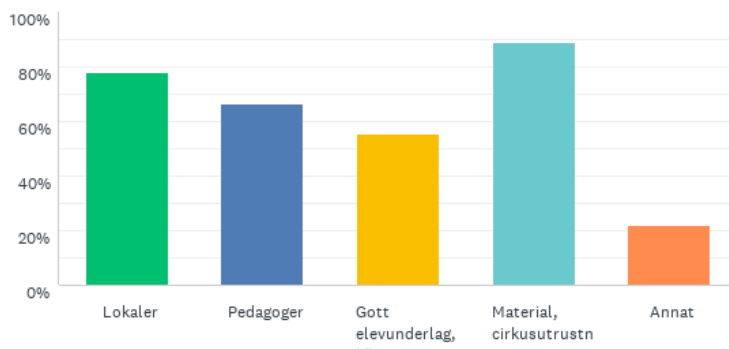

Tillgängligheten för personer med någon form av funktionsvariation är också starkt begränsad, även om flertalet verksamheter uppger att kurser för målgruppen finns/erbjuds vid efterfrågan.

Tillgångar och utmaningar

Av verksamheterna som svarat på enkäten uppger majoriteten att de har god tillgång till utrustning och relativt god tillgång till lokaler. Detta gäller befintlig cirkuspedagogisk verksamhet.

Vad som däremot uppges problematiskt är svårigheter att hitta pedagoger och finansiering till nystartad eller utökad verksamhet för att möta efterfrågan.

Utbildningsgrunden är spridd bland pedagogerna och enskilda satsningar på fortbildning är svåra att genomföra både pga ekonomi och kunskap.

Drygt 50% av aktörerna uppger att deras pedagoger har en säkerhetsutbildning. Nivån/fokus på den utbildningen framgår inte utifrån hur enkäten är utformad. Detta är något som bedöms extra viktigt och väl värt att se närmare på.

På frågan kring ambitioner och framtid svarar samtliga verksamheter inom enkäten att de önskar utveckla cirkuspedagogiken för att öka möjligheten till delaktighet inom hela samhället.

Bland kulturskolorna är det 9 av 26 svarande som uppger att de inte har intresse av att starta upp cirkuspedagogisk verksamhet då det saknas såväl lokaler som pedagoger, kunskap och vilja att utvecklas i den riktningen.

Sammanfattning

Kartläggningen har tydliggjort den sammantagna grunden för cirkusens infrastruktur och de pelare som behöver stöttas för att uppnå framgång och utveckling inom konstformen. Resultaten både i form av svar och ickesvar ger god vägledning kring kommande insatser och delmål inom cirkusfältet. Framför allt är det viktigt att belysa den lust och det engagemang som finns i Västra Götaland kring cirkus och ta tillvara på kulturkonsumenternas stora intresse och efterfrågan.

Genom resultatet urskiljs ett antal utmaningar inom cirkusområdet

- Ändamålsenlig lokal för cirkus saknas
- Möjlighet till daglig träning saknas för cirkusartister
- Brist på utbildnings- och fortbildningsmöjligheter skapar glapp i tillväxten av professionella utövare
- Förhållandevis få barn och unga i regionen ges möjlighet att träna cirkus
- Kulturskolan behöver stärkas för att utveckla den cirkuspedagogiska verksamheten
- Utbudet av cirkus för barn och unga i Kulturkatalogen Väst är bristfälligt
- Arrangörer och evenemangsaktörer saknar tillräcklig kunskap om cirkus
- Turnéstruktur för cirkus behöver stärkas markant inom Västra Götaland
- Lokala och regionala artister och grupper behöver involveras i sceniska sammanhang i regionen
- Stöden för cirkus behöver bli fler och information behöver nå ut till utövarna
- Säkerhet är en central fråga inom cirkusfältet som behöver ses över på flera plan

Cirkus skulle genom rätt satsningar kunna användas som ett strategiskt verktyg för att komma närmare regionens kulturella mål och politiska uppdrag kring de strategiska områdena; vidgat deltagande, gynna nyskapandet och att öka internationaliseringen. Utveckling på cirkusfältet kan mycket väl lyfta även andra samhällsnyttiga funktioner genom samverkan med skola och socialt arbete i utsatta områden, hälso- och sjukvård samt den gestaltade livsmiljön med ökad närvaro och engagemang hos invånarna.

Slutord

Kartläggningen lyfter den kraft som cirkusen besitter både i sin grundläggande kultur och sin förmåga att som konstform trollbinda och skapa intresse. Den belyser även glappet mellan utövare och regional struktur där det framgår tydligt att samarbete krävs inom flera områden för att skapa förändring och utveckling.

Det är intressant att se att en konstform som oftast talas om som så mångsidig och lättillgänglig också har en så entydig uppfattning om att vara svår och krävande att samarbeta med. Kanske är det just dessa polariteter som skapar gropar i cirkusvägarna

Källor och länkar

- Kulturrådets nationella rapport *Professionell samtida cirkus - en kartläggning*, 2017
Statens Kulturråd
<https://www.kulturradet.se/publikationer/professionell-samtida-cirkus--en-kartlaggning/>
- Läs mer om Danspoolen i Vänersborg och hur de arbetar för att främja dansen i Vänersborg och dess kranskommuner.
<https://www.vanersborg.se/uppleva--gora/kultur/dans/danspoolen-vanersborg.html>
- Stockholms Konstnärliga Högskola, Institutionen för Cirkus
<https://www.uniarts.se/om-skh/institutionen-for-cirkus>
- Lär mer och/eller anmäl dig till Infrastrukturellt Nätverk för Cirkus (INC)
<https://www.kulturivast.se/cirkus/infrastrukturellt-natverk-for-cirkus>
- Kulturstrategi Västra Götaland, 2020-2023
<https://www.vgregion.se/om-vgr/bestall-eller-ladda-ner-material/kulturstrategi2020/>

2020-11-16

Dokumentnamn: Cirkusens infrastruktur i Västra Götaland - en kartläggning

Diarienummer: KU 2020-01410

Beslutad av: Angelica Hadzikostas

Kontaktperson: Karin Skierus. Cirkuskonsulent, Kultur och konstarter. Förvaltningen för kulturutveckling

Produktion: Förvaltningen för kulturutveckling

Foto: Ann-Charlotte Rugfelt Ferm, Karin Skierus och Joakim Skierus

Du kan beställa fler exemplar via:

E-post: kulturutveckling@vgregion.se

